

3 O ZÁKLADNÍCH POVINNOSTECH PŘI ZPRACOVÁNÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Při částečném zjednodušení lze na právní úpravu na ochranu osobních údajů obsaženou v obecném nařízení a v jej doplňujícím zákonu o zpracování nahlížet tak, že základní povinnosti správce osobních údajů obsahuje čl. 5 odst. 1 obecného nařízení, přičemž další normativní ustanovení nařízení tyto základní povinnosti v podrobnostech rozvádí a specifikují.

Dle čl. 5 odst. 1 obecného nařízení musí být osobní údaje:

- ve vztahu k subjektu údajů zpracovány korektně a zákonným a transparentním způsobem („**zákonnost, korektnost a transparentnost**“) – na právě uvedené zásady navazuje mj. povinnost opírat zpracování osobních údajů o zákonný právní titul (čl. 6, čl. 9) a informovat subjekty údajů o zpracování osobních údajů (čl. 12 an.). K právním titulům pro zpracování osobních údajů a k informační povinnosti viz níže bod 1 a 7;
- shromažďovány pro **určité, výslovně vyjádřené a legitimní účely** a nesmějí být dále zpracovávány způsobem, který je s těmito účely neslučitelný; další zpracování pro účely archivace ve veřejném zájmu, pro účely vědeckého či historického výzkumu nebo pro statistické účely se podle čl. 89 odst. 1 nepovažuje za neslučitelné s původními účely („**účelové omezení**“). Legitimita účelu, hodnota, na níž účel zpracování osobních údajů navazuje, je z hlediska aplikační praxe podstatná primárně ve vztahu k případům zpracování osobních údajů, jejichž podkladem je právní titul podle čl. 6 odst. 1 písm. f) obecného nařízení. K účelovému omezení a testu slučitelnosti účelů viz bod 3;
- přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah ve vztahu k účelu, pro který jsou zpracovávány („**minimalizace údajů**“). K minimalizaci údajů viz bod 2;
- přesné a v případě potřeby aktualizované; musí být přijata veškerá rozumná opatření, aby osobní údaje, které jsou nepřesné s přihlédnutím k účelům, pro které se zpracovávají, byly bezodkladně vymazány nebo opraveny („**přesnost**“). K přesnosti údajů viz bod 2;
- uloženy ve formě umožňující identifikaci subjektů údajů po dobu ne delší než je nezbytné pro účely, pro které jsou zpracovávány; osobní údaje lze uložit po delší dobu, pokud se zpracovávají výhradně pro účely archivace ve veřejném zájmu, pro účely vědeckého či historického výzkumu nebo pro statistické účely podle čl. 89 odst. 1, za předpokladu provedení příslušných technických a organizačních

opatření požadovaných obecným nařízením s cílem zaručit práva a svobody subjektu údajů („**omezení uložení**“). K omezení uložení blíže viz bod 2 ;

- zpracovávány způsobem, který zajistí náležité zabezpečení osobních údajů, včetně jejich ochrany pomocí vhodných technických nebo organizačních opatření před neoprávněným či protiprávním zpracováním a před náhodnou ztrátou, zničením nebo poškozením („**integrita a důvěrnost**“) – ve vztahu k této zásadě se dále vztahují primárně povinnosti k zabezpečení zpracovávaných osobních údajů, jak jsou zavedeny v čl. 24 – 25 a dále zejména v čl. 32 an. K povinnosti zabezpečení a k zásadě záměrné a standardní ochrany blíže viz bod 4 až 6.

Ze zásady odpovědnosti, nyní výslovně vyjádřené čl. 5 odst. 2 obecného nařízení, plyne, že správce odpovídá za dodržení předmětných povinností a musí být schopen ve vztahu k příslušnému zpracování osobních údajů po celou dobu zpracování prokázat jejich řádné plnění; v nezbytném rozsahu by měl být správce (nebo zpracovatel) osobních údajů v návaznosti na právní úpravu veřejnoprávní a soukromoprávní odpovědnosti schopen prokázat řádné splnění povinností na úseku ochrany osobních údajů i po skončení zpracování, a to do uplynutí promlčecích a prekluzivních lhůt, které jsou určeny pro civilní a veřejnoprávní delikty, kterých je možné se dopustit v souvislosti se zpracováním osobních údajů.

Zásada odpovědnosti je taktéž jedním ze základních prvků koncepce záměrné a standardní ochrany – blíže viz bod 4.

JUDIKATURA

Omezení základních práv – minimalizace zásahu

Je třeba konstatovat, že každé zpracování osobních údajů víceméně představuje zásah do soukromí jednotlivce. Aby tento zásah a celé zpracování bylo legální, je třeba, aby správce ve všech případech, kdy je to možné, posoudil všechny možné případné způsoby zpracování a zvolil ten, který do soukromí subjektů údajů zasáhne v nejmenší míře.

Nejvyšší správní soud České republiky sp. zn. 5 As 1/2011-156

K povinnosti zpracovávat osobní údaje v souladu s účelem, pro který byly shromážděny

Souhlas subjektu údajů je nástrojem legitimacy zpracování osobních údajů, nicméně nelze jím krýt případné porušování dalších povinností uložených správcem zákonem. Využití údajů musí být v souladu s účelem, pro který byly údaje shromážděny s nutností minimalizovat rozsah shromažďovaných osobních údajů s ohledem na přiměřenost ve vztahu k účelu, pro který jsou zpracovány ... Pokud knihovna jako správce osobních údajů zpracovává rodné číslo čtenářů, je její postup v souladu s ust. § 5 odst. 1 písm. d) zákona o ochraně osobních údajů. Rodným číslem, které je přiděleno po narození jako konstantní osobní údaj a lze jej tak označit za osobní údaj primární, lze identifikovat fyzickou osobu i po změně rodného čísla,

což o ostatních osobních údajích, dojde-li k jejich změně říci nelze, správce tak má možnost v případě změny ostatních osobních údajů čtenáře identifikovat. V případě zpracovávání názvu školy, její adresy a třídy nezletilých čtenářů je však situace opačná. Zpracovávání těchto osobních údajů není nezbytně nutné k naplnění účelu, pro který jsou zpracovávány, pouze pro snazší dosažení vypůjčených knih u méně zodpovědných čtenářů.

Rozsudek NSS ze dne 22. 10. 2003, sp. zn. 7 A 58/2002-40

K povinnosti zpracovávat osobní údaje v rozsahu odpovídajícím sledovanému účelu

Ustanovení § 5 odst. 1 písm. d) zákona stanoví povinnost správce shromažďovat osobní údaje odpovídající pouze stanovenému účelu a v rozsahu nebytném pro naplnění stanoveného účelu. Žalobce je rovněž správcem osobních údajů shromážděných prostřednictvím fotografií svých zaměstnanců, které shromáždil za účelem personální evidence, přičemž jednu využíval pro účel seznámení pracovníků bezpečnostních zón s podobou nového zaměstnance, v podobě krátkodobé vývěsky, pro případnou identifikaci nepovolené osoby a další fotografie vylepoval do osobního dotazníku zaměstnance a do evidenčního listu. Soud má stejně jako žalovaný za to, že došlo k porušení tohoto ustanovení a že bylo nadbytečné požadovat a shromažďovat fotografie zaměstnanců, když žalobce nedefinoval nezbytnost a účel tohoto opatření.

Městský soud v Praze sp. zn. 6 Ca 227/2008

K povinnosti zpracovávat přesné osobní údaje

Podle ust. § 45 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb. právnická nebo fyzická osoba podnikající podle zvláštních předpisů se jako správce nebo zpracovatel dopustí správního deliktu tím, že při zpracování osobních údajů zpracovává nepřesné osobní údaje. Z argumentace žalovaného v odůvodnění napadeného rozhodnutí je zřejmé, že tuto „nepřesnost“ spatřoval v tom, že žalobce přiřadil rodné číslo k nesprávné osobě, když nevyužil všech možností, které měl k dispozici, k identifikaci povinného například zjištění v dalších veřejných rejstřících, protože se jednalo o fyzickou osobu podnikající, takže ani po zjišťování neměl žalobce jistotu v identifikaci povinného (viz str. 13 zcela dole). Soud k tomuto konstatuje, že o nepřesnosti zpracovaného rodného čísla nemůže být žádných pochybností, jelikož žalobce bez dostatečných důvodů toto rodné číslo přiřadil k jiné osobě, než které bylo přiděleno, čímž vyvolal naprosté zmatení v osobě povinného. Nepřesnost zpracovávaných údajů může jistě spočívat též v tom, že by rodné číslo bylo sice přiřazeno správně, ale údaj o něm by obsahoval chybu. Ovšem nepřesnost v projednávané věci dosáhla podstatně větší míry, když přiřazení rodného čísla k osobě, již nebylo přiděleno, znamenalo nedůvodné postižení třetí osoby. Soud tedy uzavřel s tím, že žalovaný při právní kvalifikaci nijak nevybočil z mezi předmětné normy, a zcela správně ji aplikoval na zjištěnou situaci.

Městský soud v Praze sp. zn. 8 Ca 251/2008

Ke slučitelnosti účelů a k době uchování

„...*V projednávané věci není sporu o tom, že žalobce instaloval ve své provozně (aniž by svůj úmysl ve smyslu § 16 zákona předem ohlásil Úřadu) kamerový systém, jehož účelem bylo zvýšení ochrany majetku a shromažďování údajů o případné trestné činnosti. Mezi účastníky rovněž není sporné, že záznam z bezpečnostní kamery v daném případě obsahoval osobní údaje ve smyslu § 4 písm. a) tohoto zákona. V dalším se lze plně ztotožnit s názorem stěžovatele, že účelem provozování kamerových systémů při ochraně majetku není (ve zkratce řečeno) pořizování záznamů pro jejich budoucí zveřejnění, ale pouze pro eventuální předání k tomu určeným orgánům k dalším úkonům. Vyšetřování a postihování trestné činnosti (do něhož lze zahrnout i páčání přestupků) je přitom plně v kompetenci orgánů státu. Počinání žalobce tedy nebylo kryto ani ustanovením § 3 odst. 6 písm. d) zákona, neboť není orgánem, jemuž zvláštní zákony takovou činnost umožňují, či dokonce předepisují, ani neměl ke zpracování osobních údajů souhlas dotčené osoby. Na věc pak nedopadá ani výjimka zakotvená v ustanovení § 5 odst. 2 písmeno e) zákona, neboť počinání žalobce ve výše popsaném rozsahu nebylo nezbytné pro ochranu jeho práv nebo právem chráněných zájmů. Lze tedy uzavřít, že ke zpracování osobních údajů došlo v rozporu s účelem, ke kterému byly shromážděny, aniž existoval jiný zákonný důvod pro jejich zpracování; tím došlo k porušení § 5 odst. 1 písm. f) zákona o ochraně osobních údajů a k naplnění skutkové podstaty správního deliktu podle § 44 odst. 2 písm. c) tohoto zákona.*

Za této situace není dán žádný prostor pro test proporcionality tak, jak ho provedl Městský soud v Praze. Za dané situace totiž k žádnému konfliktu mezi právem na ochranu majetku žalobce a právem na ochranu osobních údajů třetích osob nedochází a testem proporcionality není co poměřovat. Zákon sám totiž stanoví, kudy vedou hranice mezi právem na ochranu majetku na straně jedné a právem na ochranu osobních údajů na straně druhé. Právo na ochranu majetku je přitom dostatečně saturováno právem žalobce na instalaci a používání kamerového systému za zákonem stanovených podmínek a na případné další použití údajů získaných snímáním sledovaného prostoru státními orgány k tomu určenými. Jakékoliv další nakládání s osobními údaji takto shromážděnými bez souhlasu dotčených subjektů nelze ničím odůvodnit. Kromě judikatury Evropského soudu pro lidská práva, na kterou poukazuje stěžovatel a která se blíže zabývala především podmínkami, za nichž je vůbec možno záznamy kamerovým systémem pořizovat, je třeba v této souvislosti blíže zmínit především usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2425/09, který problematiku provozu kamerových systémů a jejich možný zásah do osobnostních práv třetích osob lapidárně ale výstižně shrnuje.

Nejvyšší správní soud České republiky sp. zn. 3 As 118/2015-34

K povinnosti zpracovávat osobní údaje pouze v nezbytném rozsahu

K uzavření smlouvy mezi cestujícím a dopravcem (správcem osobních údajů podle § 4 písm. j) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů) jednoznačně

postačuje jméno, příjmení, datum narození a adresa trvalého pobytu cestujícího – žadatele o vydání čipové karty.

Městský soud v Praze sp. zn. 11 A 152/2015-36

Liberační podmínka – odpovědnost za přestupek

Vynaložení veškerého úsilí, které bylo možno požadovat, neznamená jakékoliv úsilí, které správce vynaloží, ale musí se ve vztahu ke každému, konkrétně posuzovanému případu, jednat o úsilí maximálně možné, které je správce objektivně schopen vynaložit (zákon používá kritérium veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, a nikoliv např. spravedlivě požadovat, požadovat s ohledem na poměry a podobně). V případě účastníka řízení sice došlo k zapracování pokynů do smluvního textu, ale nedošlo prokazatelně k jejich dostatečnému provedení, které by fakticky zabránilo úniku osobních údajů. Správní úřad má proto podle názoru soudu oprávněně za prokazané, že účastník řízení nevyňaložil veškeré úsilí, které bylo možné požadovat, a že nepochybně existovaly další možnosti, jak mohl postupovat, aby zveřejnění osobních údajů zabránil. Jak již bylo uvedeno, účelem povinnosti podle § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb. není primárně to, aby správce osobních údajů přijal formálně bezpečnostní předpisy, ale zajištění toho, aby nedošlo k neoprávněnému přístupu k osobním údajům, a tím naplnění práva subjektu údajů na ochranu jeho soukromí. Z tohoto hlediska a tímto kritériem proto správní orgán také posuzoval vynaložené úsilí správce ve vztahu k možnému naplnění liberačního ustanovení.

Nejvyšší správní soud České republiky sp. zn. 11 A 107/2013-28

K právnímu titulu podle čl. 6 odst. 1 písm. f)

Pokud subjekt, jehož členem může být kterýkoliv podnikatel, provozuje databázi, v níž všichni jeho členové evidují případy, kdy vůči nim byl konkrétní spotřebitel v prodlení, a to bez souhlasu dotčeného spotřebitele, nejedná se o zpracování osobních údajů k ochraně oprávněných zájmů správce, které by bylo přiměřeným zásahem do soukromí ve smyslu § 5 odst. 2 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Pro naplnění podmínek aplikace § 5 odst. 2 písm. e) zákona o ochraně osobních údajů musí zpracovávání údajů sledovat oprávněný zájem správce nebo třetí osoby, zpracovávání musí být nezbytné pro uskutečnění sledovaného zájmu a tento zájem musí být vyvažován s právem na ochranu soukromí subjektu údajů. Při vyvažování protichůdných zájmů však nestačí porovnání povahy dotčených zájmů, neboť v takovém případě by žádný jiný oprávněný zájem než zájem rovnající se některému ústavně zaručenému základnímu právu nemohl obstát. Je třeba především vycházet z konkrétních podmínek daného případu a kromě závažnosti dotčeného zájmu zkoumat např. existenci údajů ve veřejných rejstřících, věk subjektu údajů či kvalitu a rozsah zpracováváných údajů.

Nejvyšší správní soud České republiky sp. zn. 2 As 107/2017-72